

O'ZBEKISTONDAGI TURIZM TURLARI

ВИДЫ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ
TYPES OF TOURISM IN UZBEKISTAN**Soliyeva Sitora Toxirovna**

Toshkent kimyo xalqaro universiteti turizm talabasi

ssoliyeva90@gmail.com

Аннотация. Ushbu maqola O'zbekistonning turizm salohiyatini tadqiq etadi, mamlakatdagi turli xil turizm turlarini tahlil qiladi va ularning ahamiyatini baholaydi. Tadqiqot mavjud adabiyotlarni o'rganish, shuningdek, O'zbekistonning turli hududlarida kuzatuvlar o'tkazish orqali amalga oshirildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston tarixiy-madaniy, ekologik, ekstremalni o'z ichiga olgan keng turizm imkoniyatlariga ega. Biroq, bu salohiyatdan to'liq foydalanish uchun infratuzilmani yaxshilash, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va samarali marketing strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Maqola O'zbekiston turizmini yanada rivojlantirish uchun bir qator tavsiyalarni taklif qiladi.

Калит so'zlar: O'zbekiston, turizm, tarixiy-madaniy meros, ekoturizm, ekstremalni turizm, infratuzilma, marketing

Аннотация. В данной статье исследуется туристический потенциал Узбекистана, анализируются различные виды туризма в стране и дается оценка их значимости. Исследование проводилось путем изучения имеющейся литературы, а также наблюдений в различных регионах Узбекистана. Результаты показывают, что Узбекистан обладает широкими туристическими возможностями, включая историко-культурные, экологические, экстремальные. Однако для того, чтобы в полной мере использовать этот потенциал, необходимо улучшить инфраструктуру, повысить качество обслуживания и разработать эффективные маркетинговые стратегии. В статье предлагается ряд рекомендаций по дальнейшему развитию туризма в Узбекистане.

Ключевые слова: Узбекистан, туризм, историко-культурное наследие, экотуризм, экстремальный туризм, инфраструктура, маркетинг

Abstract. This article will research the tourism potential of Uzbekistan, analyze the different types of tourism in the country and assess their importance. The study was carried out by studying the available literature, as well as conducting observations in different regions of Uzbekistan. The results show that Uzbekistan has a wide range of tourism opportunities, including historical-cultural, ecological, extreme. However, to take full advantage of this potential, it is necessary to improve infrastructure, improve the quality of Service and develop effective marketing strategies. The article offers a number of recommendations for the further development of Tourism in Uzbekistan.

Keywords: Uzbekistan, tourism, historical and cultural heritage, ecotourism, extreme tourism, infrastructure, marketing

KIRISH

O'zbekiston Markaziy Osiyoning qoq markazida joylashgan bo'lib, boy tarixiy-madaniy merosi, betakror tabiati va qiziqarli an'analari bilan mashhur. Mamlakatning turizmni rivojlantirish uchun ulkan salohiyati bo'lsa-da, bu sohaning to'liq imkoniyatlari hali to'liq ro'yobga chiqarilmagan [1]. Ushbu tadqiqotning maqsadi O'zbekistondagi turli xil turizm turlarini o'rganish, ularning ahamiyatini baholash va rivojlanish istiqbollarini tahlil qilishdir.

O'zbekistonning turizm salohiyati nafaqat mamlakat iqtisodiyoti uchun, balki butun Markaziy Osiyo mintaqasi uchun ham katta ahamiyatga ega. Mintaqada iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishda O'zbekiston turizmi muhim rol o'ynashi mumkin. Bundan tashqari, turizm sohasining rivojlanishi mamlakat imidjini oshirish va xalqaro hamjamiyat bilan aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi.

USULLAR VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot uchun ikki usul qo'llanildi: adabiyotlarni tahlil qilish va kuzatuvlar o'tkazish. Mavjud adabiyotlar, jumladan, ilmiy maqolalar, hisobotlar va rasmiy statistik ma'lumotlar o'rganildi [2,3]. Kuzatuvlar Buxoro, Samarqand, Xiva kabi tarixiy shaharlarda va Chimyon, Zomin singari tabiiy hududlarda o'tkazildi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda turizmning asosiy turlari quyidagilardan iborat:

- Tarixiy-madaniy turizm: O'zbekistonning ko'plab qadimiy shaharlari, me'moriy yodgorliklari va muzeylariga tashrif buyuruvchilarni jalb qiladi [4].

- Ekoturizm: O'zbekistonning noyob tabiati, milliy bog'lari va qo'riqxonalaridagi rang-barang landshaftlar va hayvonot dunyosi ekoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi [5].

- Ekstremal turizm: Tog'li hududlarda alpinizm, paraplanerizm kabi faoliyatlar, cho'llarda safari va boshqalar ekstremalni turizm uchun jozibador joylardir [6].

- Ziyorat turizmi: O'zbekistondagi ko'plab muqaddas qadamjolar, masjid va maqbaralar diniy turizmni rivojlantirish uchun salohiyatga ega [7].

NATIJALAR

Kuzatuvlar va adabiyotlar tahlili quyidagi asosiy natijalarni berdi:

Tarixiy-madaniy meros O'zbekiston turizmining asosini tashkil etadi. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlar ko'plab sayyohlarni jalb qiladi. Ammo ob'ektlarni saqlash va infratuzilmani yaxshilash zarur [8].

Ekoturizm rivojlanmoqda, ammo hali to'liq salohiyatga erishilmagan. Milliy bog'lar va qo'riqxonalarda infratuzilma va xizmatlar sifatini oshirish kerak [9].

Ekstremalni turizm yosh va faol sayohatchilar uchun jozibalidir. Biroq, xavfsizlik choralari va instruktsiyasini yaxshilash zarur [10].

Ziyorat turizmi salohiyati yuqori, lekin xizmat ko'rsatish darajasi va infratuzilmani takomillashtirish lozim [11].

TAHLIL VA MUHOKAMA

O'zbekistonda turizmning barcha turlari uchun katta imkoniyatlar mavjud. Mamlakatning boy tarixiy merosi, betakror tabiati va noyob madaniyati ko'plab sayyohlarni o'ziga jalb qiladi. Shu bilan birga, turizm sanoatini yanada rivojlantirish uchun bir qator muammolarni hal qilish kerak:

Infratuzilmani yaxshilash: Yo'llar, mehmonxonalar, transport, kommunal xizmatlar sifatini oshirish zarur [12].

Xizmat ko'rsatish darajasini oshirish: Malakali kadrlar tayyorlash, xalqaro standartlarni joriy etish muhim [13].

Marketing va brendingni kuchaytirish: O'zbekistonni xalqaro miqyosda targ'ib qilish, turistik brendni shakllantirish kerak [14].

Qonunchilikni takomillashtirish: Turizm sohasidagi me'yoriy-huquqiy bazani xalqaro andozalarga muvofiqlashtirish lozim.

O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning quyidagi qo'shimcha jihatlarini ko'rib chiqish mumkin:

Turizm klasterlarini shakllantirish: O'zbekistonning turli hududlarida turizm klasterlarini yaratish orqali sohani yanada rivojlantirish mumkin. Klasterlar turistik ob'ektlar, infratuzilma, xizmatlar va boshqa resurslarni birlashtirish orqali sayyohlik tajribasini yaxshilaydi va mintaqaviy iqtisodiyotni rag'batlantiradi.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish: Turizm sanoatida raqamli texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Onlayn bronlash tizimlari, mobil ilovalar, virtual va kengaytirilgan reallik kabi texnologiyalar turistlarga qulaylik yaratish va sohaning raqobatbardoshligini oshirish imkonini beradi.

Barqaror turizmni rivojlantirish: O'zbekistonning noyob tabiati va madaniy merosini asrab-avaylash uchun barqaror turizm tamoyillarini qo'llash zarur. Bu ekologik va ijtimoiy-madaniy ta'sirni minimallashtirish, resurslardan oqilona foydalanish va mahalliy hamjamiyatlarni turizm faoliyatiga jalb qilishni o'z ichiga oladi.

Turizm ta'limini takomillashtirish: Sifatli turizm xizmatlarini ko'rsatish uchun malakali kadrlar tayyorlash muhim. O'zbekistondagi oliy o'quv yurtlari va professional ta'lim muassasalarida turizm yo'nalishlari bo'yicha o'quv dasturlarini yanada takomillashtirish, amaliyot imkoniyatlarini kengaytirish va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish zarur.

Tibbiyot turizmini rivojlantirish: O'zbekistonning tabiiy resurslar va an'anaviy tibbiyoti salohiyatidan foydalangan holda tibbiyot turizmini rivojlantirish mumkin.

Buning uchun zamonaviy tibbiyot markazlarini tashkil etish, xalqaro akkreditatsiyadan o'tish va tibbiyot turizmini targ'ib qilish strategiyalarini ishlab chiqish kerak.

Gastronomik turizmni rivojlantirish: O'zbek milliy taomlari dunyoga mashhur bo'lib, gastronomik turizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyat yaratadi. Milliy taomlar festivallari, oshxona masterklasslari, gastrotur marshrutlarini tashkil etish orqali bu yo'nalishni yanada ommalashtirish mumkin.

MICE turizmni rivojlantirish: O'zbekistonda yirik xalqaro anjumanlar, ko'rgazmalar, konferensiyalar va tadbirlarni o'tkazish uchun zarur infratuzilmani yaratish orqali MICE (meetings, incentives, conferences, exhibitions) turizmni rivojlantirish mumkin. Bu yo'nalish mamlakat iqtisodiyotiga katta hissa qo'shishi va O'zbekistonning xalqaro nufuzini oshirishi mumkin.

Davlat-xususiy hamkorlikni kuchaytirish: Turizm sanoatini yanada rivojlantirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash zarur. Davlat tomonidan qulay shart-sharoitlar yaratish, investitsiyalarni jalb qilish va xususiy sektorning faoliyatini qo'llab-quvvatlash muhim.

Transport infratuzilmasini yaxshilash: O'zbekistonning barcha hududlariga qulay va tez transport orqali etib borish imkoniyatini yaratish turizm rivojlanishining muhim shartidir. Havo, temiryo'l va avtomobil transportini modernizatsiya qilish, yangi yo'nalishlarni ochish va xalqaro standartlarni joriy etish zarur.

Turizm statistikasi va ma'lumotlar bazasini takomillashtirish: Samarali turizm siyosatini ishlab chiqish va sohaning rivojlanishini monitoring qilish uchun ishonchli va keng qamrovli statistik ma'lumotlar muhim. O'zbekistonda turizm statistikasini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish, ma'lumotlar bazasini shakllantirish va tahlil qilish tizimini yo'lga qo'yish kerak.

O'zbekiston turizmni yanada rivojlantirish uchun yuqoridagi jihatlarni hisobga olgan holda kompleks yondashuvni qo'llash zarur. Bu borada davlat, xususiy sektor, ta'lim muassasalari va boshqa manfaatdor tomonlarning yaqin hamkorligi muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonning boy tabiiy va madaniy resurslari, strategik joylashuvi va xalqining mehmondo'stligi mamlakat turizmining porloq kelajagidan dalolat beradi.

XULOSALAR

O'zbekiston turizmi katta salohiyatga ega bo'lib, uni to'g'ri yo'naltirish orqali mamlakat iqtisodiyotining muhim tarmog'iga aylantirish mumkin. Tarixiy-madaniy, ekologik, ekstremal va ziyorat turizmi yo'nalishlari bo'yicha infratuzilma, xizmat ko'rsatish, marketing va qonunchilikni takomillashtirish zarur. Bu chora-tadbirlar O'zbekistonni jahonning yetakchi sayyohlik markazlaridan biriga aylantirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston turizmi uchun porloq istiqbollar mavjud bo'lib, uni to'g'ri yo'naltirish va boshqarish orqali mamlakat iqtisodiyotining lokomotiviga aylantirish mumkin. Buning uchun barcha manfaatdor tomonlar - davlat organlari, turizm kompaniyalari,

ta'lim muassasalari, fuqarolik jamiyati institutlari va xalqaro hamkorlar o'rtasida yaqin muloqot va hamkorlikni yo'lga qo'yish zarur. O'zbekistonning turizm sohasidagi muvaffaqiyati nafaqat mamlakat, balki butun Markaziy Osiyo mintaqasi uchun iqtisodiy o'sish, farovonlik va barqaror rivojlanishning muhim omili bo'lib xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Karimov, U. (2020). Prospects of tourism development in Uzbekistan. *Journal of Tourism and Hospitality*, 12(3), 34-45.
2. O'zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi. (2022). Turizm statistikasi. <https://uzbektourism.uz/uz/statistika>.
3. World Travel & Tourism Council. (2021). Uzbekistan 2021 Annual Research: Key Highlights.
4. Bekmurodov, A.S., & Khamidov, O.K. (2016). Cultural heritage of Uzbekistan as a factor of tourism development [Madaniy meros turizm omili sifatida]. *Iqtisod va moliya*, (2), 38-45.
5. Kurbanov, S.B., & Turaev, K.S. (2019). Ecotourism development in Uzbekistan: Current trends and future prospects. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(8), 1144-1157.
6. Rakhmonov, U.N. (2018). Opportunities for the development of extreme tourism in Uzbekistan [O'zbekistonda ekstremal turizm rivojlanish imkoniyatlari]. *Turizm ilmiy-amaliy jurnali*, (4), 22-26.
7. Umarov, I.I. (2017). Religious tourism in Uzbekistan: Potential and prospects. *Eurasian Journal of Social Sciences*, 5(4), 61-68.
8. Ibragimov, N., & Xudoyqulov, X. (2020). The impact of historical and cultural monuments on tourism development in Uzbekistan. *Society and Innovations*, 1(4/S), 51-56.
9. Berdiyurov, B.T., & Safarov, B.S. (2021). Problems and prospects of ecotourism development in Uzbekistan. *Economics*, (1), 50-55.
10. Tukhliev, I.S., & Abdullayeva, S.N. (2015). Prospects for the development of extreme tourism in the mountainous regions of Uzbekistan. *International Business and Management*, 10(3), 41-45.
11. Navruz-zoda, B., & Ibragimov, N. (2016). Pilgrimage tourism in Uzbekistan: Current situation, problems and solutions. *Journal of Economics and Business*, 14(3), 487-493.
12. Khudoykulov, K., Saifullaeva, R., & Khurramov, O. (2019). Improving the competitiveness of tourism infrastructure in Uzbekistan. *Theoretical & Applied Science*, (10), 536-541.
13. Kayumov, A., & Isroilov, F. (2020). The role of personnel training in the development of the tourism industry in Uzbekistan. *Central Asian Journal of Education*, 5(2), 122-131.
14. Abdukhaliyeva, D. (2021). Effective marketing strategies for promoting Uzbekistan as a tourism destination. *International Journal of Business and Technology*, 9(2), 75-83.